

Kunnon työttömyysturva – nopea työllistyminen

Taustaa työttömyysturvasta

Elokuu 2008

Elokuu 2008

Lisätiedot:

Pirjo Väänänen
pirjo.vaananen@sak.fi
puh. 020 774 0152
SAK, PL 157
00531 Helsinki

Tilaukset:

SAK
puh. 020 774 00

Sisällys:

Kymmenen väitettä työttömyysturvasta	2
Turvaa työttömyyden ajaksi	5
Työttömyyskassan jäsenistä vähemmän kustannuksia valtiolle	5
Peruspäivärahan korotus nostaa ansiosidonnaista päivärahaa vain osittain	6
Työttömälle yksilöity työhönosoitus.....	6
Velvollisuus ottaa vastaan työ työssäkäyntialueella.....	6
Karenssit – ankara rangaistus työstä kieltäytymisestä.....	7
Ammattitaitosuojalla tavoitellaan tehokasta ja tuottavaa työllistymistä	8
Nuoret työttömät.....	8
Taloukasvun rinnalle aktiivista työvoimapolitiikka	9
Muutosturva nopeuttaa uudelleen työllistymistä	11
Työssäolo- ja työhönpaluuuhtoa lyhennettävä.....	13
Päivärahan tason riitettävä toimeentuloon	13
Lisäpäivät ikääntyneiden työttömien turvana	14
Soviteltu päiväraha edistää työllistymistä.....	15
Lamavuosina käyttöön otetut vähennykset poistettava.....	15
SAK:n ehdotukset työttömyysturvan uudistamiseksi.....	16

Liitteet: Työttömyyspäiväraha vuonna 2008
Päivärahataulukko

Kymmenen väitettä työttömyysturvasta

1. *”Ansiosidonnainen päiväraha on niin korkea, ettei työttömän kannata ottaa työtä vastaan.”*

Pienipalkkaisen, 1500 euroa kuukaudessa ansaitsevan henkilön ansiosidonnainen päiväraha on noin 43 euroa päivässä eli 935 euroa kuukaudessa. Keskiansioilla eli 2600 euron kuukausituloilla ansiopäivärahan määrä on noin 62 euroa päivässä eli noin 1338 kuukaudessa. Päivärahoista maksetaan tietysti myös verot.

Lain mukaan työstä ei voi kieltäytyä sillä perusteella, että tarjotun työn työehtosopimuksen mukainen palkka on pienempi kuin päiväraha.

2. *”Työttömyyspäivärahaa on alennettava työnhaun aktivoimiseksi.”*

Ansiosidonnaisen päivärahan määrä on noin 50–60 prosenttia palkasta. Pohjoismaisittain tuen taso on alhainen, joten sitä pitäisi ennemminkin korottaa. Parasta motivointia työllistymiseen on korkeampi tuki heti työttömyyden alkaessa. Siitä on positiivisia kokemuksia viime vuosina käytössä olleesta muutosturvasta sekä Tanskan mallista.

3. *”Työttömät saataisiin töihin, jos työttömyyspäivärahaa ei maksettaisi niin pitkältä ajalta kuin nyt.”*

Työttömyyspäivärahan keskimääräinen kesto vuonna 2006 oli 16 viikkoa. Noin 75 % työttömäksi jääneistä työllistyy jo kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana. Päivärahan leikkaaminen ei myöskään edistäisi pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Pitkäaikaistyöttömien työllistymisen tueksi on tarjottava kuntoutusta, koulutusta sekä tukityöllistämistä.

4. *”Työtön voi olla ottamatta työtä vastaan, joka ei vastaa hänen ammattiaan.”*

Jos työstä tai koulutuksesta kieltäytyy tai eroaa työstä ilman lain mukaista pätevää syytä, on seurauksena 30–90 päivän päivärahaton karenssi-aika. Työtä on pääsääntöisesti otettava vastaan työtä koko työssäkäyntialueelta. Päivärahan menettäminen pitkäksi määräajaksi on suuri taloudellinen rangaistus. Samansuuruisen sakkorangaistuksen saamiseen vaaditaan melko vakavaa rikosta.

Ammattitaitoisella työttömällä on velvollisuus ottaa vastaan kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana vain ammattitaitoon liittyvää työtä. Kolmen kuukauden jälkeen ammattitaitosuoja päättyy. Ammattitaitosuojan edellytyksenä on vähintään vuoden koulutus ja siihen liittyvä vähintään vuoden työkokemus. Ilman koulutusta suojan edellytyksenä on vähintään kahden vuoden työkokemus, jonka perusteella voidaan katsoa ammattitaidon syntyneen. Ammattitaitosuoja voi olla myös lyhyempi tai puuttua koko-

naan, jos työssäkäyntialueella ei ole tarjota työttömän ammattitaitoa vastaavaa työtä, jos työtön ei ota ammattitaitoa vastaavaa työtä työssäkäyntialueensa ulkopuolelta tai työkykyä vastaavaa työtä omalta työssäkäyntialueeltaan.

Ammattitaitosuojan tarkoituksena on työttömän työllistyminen ensisijaisesti työhön, jossa voi parhaiten käyttää ammattitaitoaan. Tämä on myös kansantalouden tehokkuuden ja tuottavuuden näkökulmasta perusteltua.

5. ”Nuorten työttömyysturvaa on lyhennettävä työhön menon kannustamiseksi”

Myös nuorten on otettava tarjottua työtä vastaan karenssin uhalla. Nuorten työttömyysjaksot ovat keskimääräistä lyhyempiä ja pitkäaikaistyöttömyys harvinaisempaa kuin yli 25-vuotiailla. Alle kolmessa kuukaudessa työllistyi vuonna 2006 peräti 85 prosenttia nuorista, kun vastaava luku kaikilla työttömillä oli 74 prosenttia. Helmikuussa 2008 alle 25-vuotiaiden työttömyysjakson kesto oli 9,2 viikkoa, kun se kaikilla työttömillä oli 16 viikkoa.

Yli vuoden työttömänä olleiden nuorten osuus on laskenut vuodesta 2003 lähtien. Ansioturvalle olevat nuoret työllistyvät nopeasti. Pätkätöiden johdosta monen nuoren on vaikeampi päästä ansioturvan piiriin. Vaikeimmin työllistyvät nuoret eivät ole ansioturvan piirissä. Heidän työllistymistään ei auta ansioturvan leikkaaminen, vaan nuorten yhteiskuntatakuun parantaminen ja ansioturvalle pääsyn helpottaminen.

6. ”Lapsikorotukset on poistettava.”

Lapsikorotuksilla on pyritty korjaamaan perheellisten osalta työttömyysturvan pohjoismaisittain alhaista tasoa. Lapsikorotusten poistaminen heikentäisi lapsiperheiden asemaa ja pakottaisi työttömän hakemaan sosiaaliturvaa toiselta luukulta.

7. ”Ansiosidonnainen päiväraha romuttaa valtion budjetin.”

Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki rahoitetaan yleisistä verovaroista. Ansiosidonnaisen päivärahan ansio-osa rahoitetaan työnantajien ja palkansaajien vakuutusmaksuilla.

Verovaroista maksetaan työttömyyskassoille osa peruspäivärahan osuudesta, mutta ei kustanneta kassojen maksamia lapsikorotuksia eikä peruspäivärahaosuutta lisäpäiviltä tai lomautusajoilta. Kassojen ansiosidonnaista päivärahaa saavat jäsenet aiheuttavat valtiolle vähemmän kustannuksia kuin peruspäivärahaa saavat työttömät.

8. ”Työttömyysturva on merkittävä rekrytoinnin este.”

Ei ole. Työnantajien oman kyselytutkimuksen mukaan vain yksi prosentti yritysjohtajista ilmoittaa työttömyysturvan vaikeuttavan rekrytointia. Ensisijainen syy rekrytointiongelmiiin on osaamisen puute. Ratkaisu on siis työt-

tömien osaamisen parantaminen vaikkapa helpottamalla työttömyysturvalla opiskelua.

9. *"Ikääntyvät työttömät ovat työmarkkinoiden ulkopuolella."*

Lisäpäivärahan saajat sekä työttömyyseläkeläiset ovat edelleen työmarkkinoiden käytettävissä, ja heitä koskee tarjotun työn vastaanottovelvoite.

10. *"Kansalaispalkka olisi ratkaisu kaikkiin työttömyysturvan ongelmiin."*

Päinvastoin. Kansalaispalkka lisäisi passiivista työttömyyttä ja olisi kaikkia työvoimapolitiittisia toimenpiteitä vastaan. Kansalaispalkka johtaisi kahteen epätoivottuun tulokseen: tukea maksettaisiin niille, jotka eivät sitä tarvitse ja toisaalta tukea tarvitsevat jätettäisiin entistäkin enemmän omilleen.

Turvaa työttömyyden ajaksi

SAK:n lähtökohtana on mahdollisimman nopea työllistyminen työttömyyden kohdatessa. Työllistymisen tukemiseksi tarvitaan myös aktiivitoimia. Mikäli työtä tai koulutusta ei kuitenkaan ole tarjolla, työttömyysturva on tarkoitettu työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan tarkoituksena on estää työnhakijan ja hänen perheensä toimeentulon romahtaminen työsuhteen päättyessä tai lomautustilanteessa.

Avoimessa kansainvälisessä taloudessa työpaikan menetys voi kohdata entistä useampaa. Siksi tarvitaan joustavaa ja riittäväntasoisia työttömyysturvia, joka mahdollistaa myös kouluttautumisen uuteen ammattiin. Työttömyysturvaan on viime vuosina tehty SAK:n ehdottamia parannuksia, joilla on lisätty työnhakijoiden mahdollisuuksia uudelleentyöllistymiseen. Muutos- turvan käyttöönotto vuonna 2005 on paras esimerkki parannuksista.

Työttömyyskassat on perustettu turvaamaan kassojen jäsenten toimeentuloa työttömyystilanteissa. Kassoissa on asiantuntemusta alan työehdoista, mikä helpottaa päivärahojen maksuprosessia. Työttömyyskassojen toimintaa myös valvotaan säännöllisesti.

Työttömyyskassan jäsenistä vähemmän kustannuksia valtiolle

Työttömyysturvan rahoitukseen osallistuvat työntekijät, työnantajat sekä valtio. Työntekijöiden ja työnantajien rahoitusosuudet kerätään vuosittain vahvistettavilla työttömyysvakuutusmaksuilla. Vuonna 2008 keskimääräinen työnantajan maksu on 2,05 prosenttia ja työntekijän maksu 0,34 prosenttia. Työttömyyskassan jäsen osallistuu työttömyysturvansa rahoitukseen myös kassan jäsenmaksun kautta. Työttömyyskassan jäsenmaksun suuruus vaihtelee aloittain 0,2–0,5 prosentin välillä kuukausituloista. Muutamilla kassoilla on käytössä myös kiinteä vuosittainen jäsenmaksu.

Työmarkkinatuki ja peruspäiväraha rahoitetaan yleisistä valtion verovaroista. Ansiosidonnaisen päivärahan peruspäivärahaosuutta ei kuitenkaan makseta ainakaan toistaiseksi kassoille täysimääräisenä, vaan osa joudutaan keräämään vakuutusmaksujen kautta. Ansiosidonnaisen päivärahan ansio-osuus rahoitetaan yksinomaan työnantajien ja työntekijöiden maksuilla. Valtio ei korvaa kassoille lapsikorotuksia eikä peruspäivärahan osuutta lisäpäiviltä tai lomautusajoilta. Kassan jäsenenä oleva työtön tulee valtiolle halvemmaksi kuin peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saava työtön.

Peruspäivärahan korotus nostaa ansiosidonnaista päivärahaa vain osittain

Työttömyysturvalainsäädännön mukaan peruspäiväraha ja ansiopäiväraha ovat sidoksissa toisiinsa. Peruspäivärahaa nostettaessa myös ansiopäiväraha korottuu, joten mahdolliset tasokorotukset koskevat koko työttömyysturvaa.

Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen määrää tarkistetaan vuosittain kuluttajahintaindeksillä, ja korotukset vaikuttavat myös ansiopäivärahoihin. Ansio-
turvan puolella korotukset vaikuttavat vähemmän kuin peruspäivärahassa. Jos peruspäivärahaa korotetaan esimerkiksi eurolla, keski-
verto SAK:laisen ansiopäiväraha nousee vain hieman yli 50 sentillä.

Työttömälle yksilöity työhönosoitus

Työtön työnhakija on velvollinen ottamaan työvoimatoimiston osoittaman työn tai koulutuksen sekä työnantajan tarjoaman työn vastaan. Työnhakijan on hyväksyttävä yksilöity työhönosoitus, jos tarjottua työtä voidaan pitää hänen työkykyensä huomioon ottaen sopivana ja työstä maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka. Jos työehtosopimusta ei ole, työttömälle on tarjottava tavanomainen ja kohtuullinen palkka eikä työ voi kuulua työtaistelun piiriin.

Työvoimatoimistojen asiakaspalveluissa on siirrytty yhä enemmän sähköisiin palveluihin ja käytäntöihin, jossa asiakkaille on enimmäkseen tiedotettu avoimista työpaikoista. Ns. tupo2-työryhmä ehdotti vuonna 2006 raportissaan "Väyliä työhön", että työvoimatoimistojen toimintatapoja on syytä uudistaa ja lisätä yksilöityjen työhönosoitusten käyttöä. Työryhmä piti tärkeänä, että työhönosoitusten käyttöä lisätään erityisesti työnhaun alkuvaiheessa ja samalla huolehditaan niiden laadusta ja osuvuudesta.

Työhönosoitusten käyttöä lisättiin jo vuonna 2006, jolloin niitä tehtiin 41 500. Vuonna 2007 työhönosoituksia tehtiin jo lähes 81 000.

Velvollisuus ottaa vastaan työ työssäkäyntialueella

Työttömän on pääsääntöisesti otettava vastaan hänelle tarjottu työ omalla työssäkäyntialueellaan. Työssäkäyntialueella tarkoitetaan henkilön asuinpaikkakuntaa sekä lähipaikkakuntaa, joilla henkilön asuinpaikkakunnalta yleisesti käydään töissä tai joissa asuinpaikkakunnalta tavanomainen päivittäinen työssäkäynti on mahdollista. Kuntakohtaiset työssäkäyntialueet vahvistetaan työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Käytännössä työssäkäyntialue käsittää työnhakijan kotikunnan lisäksi kaikki ne kunnat, joiden kuntakeskukset ovat noin 50 km etäisyydellä työnhakijan kotikunnasta.

Esimerkkejä työssäkäyntialueista:

Helsinki: Askola, Espoo, Hausjärvi, Helsinki, Hyvinkää, Inkoo, Järvenpää, Karjaa, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Riihimäki, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa, Vihti

Kemijärvi: Kemijärvi, Pelkosenniemi

Joensuu: Eno, Joensuu, Ilomantsi, Kitee, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi, Pyhäselkä, Rääkkylä, Tohmajärvi

Kouvola: Anjalankoski, Artjärvi, Elimäki, Hamina, Iitti, Jaala, Kotka, Kouvola, Kuusankoski, Lahti, Lapinjärvi, Nastola, Pyhtää, Ruotsinpyhtää, Valkeala

Tampere: Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Kangasala, Kuhmalahti, Kuru, Kylmäkoski, Lempäälä, Mouhijärvi, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Tampere, Valkeakoski, Vammala, Vesilahti, Ylöjärvi

Suomussalmi: Hyrynsalmi, Puolanka, Ristijärvi, Suomussalmi

Työttömällä työnhakijalla on erittäin rajatut mahdollisuudet kieltäytyä työssäkäyntialueelta tarjotusta työstä työttömyysturvaansa menettämättä. Työn vastaanottovelvoite koskee osin myös työssäkäyntialueen ulkopuolelta tarjottua työtä. Esimerkiksi perheetön henkilö menettää oikeutensa päivärahaan jos hän kieltäytyy työssäkäyntialueensa ulkopuolelta tarjotusta pysyväisluonteista työstä.

Karenssit – ankara rangaistus työstä kieltäytymisestä

Jos työtön kieltäytyy työstä tai koulutuksesta ilman lain mukaista pätevää syytä, seurauksena on 30–90 päivän karenssiaika, jonka ajalta ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Lievin, 30 päivän karenssiaika koskee tapauksia, joissa on kyse kieltäytymisestä enintään 5 päivää kestävästä työstä. 60 päivän karenssin saa, jos kieltäytyy yli 5 päivää kestävästä työstä tai sopivasta koulutuksesta, työsopimus jää syntymättä omasta vaikutuksesta, jos työtön on 6 kuukauden aikana vähemmän kuin 6 viikkoa työmarkkinoilla ilman hyväksyttävää syytä tai kieltäytyy työnhakusuunnitelman laatimisesta tai toteuttamisesta. Pisin 90 päivän karenssi koskee ilman hyväksyttävää syytä työstä eronneita sekä työsopimuksen päättymisen itse aiheuttaneita.

Toistuva työstä tai koulutuksesta kieltäytyminen ja työhaluttomuus voivat aiheuttaa päivärahan maksun lakkaamisen. Päiväraha myönnetään silloin vasta kolmen kuukauden työn tai koulutuksen jälkeen.

Työttömyysturvan karenssiajalla on suora vaikutus myös työttömän mahdollisesti saamaan toimeentulotukeen. Jos työtön kieltäytyy työstä tai koulutuksesta, toimeentulotuen perusosaa voidaan alentaa enimmillään kahdeksi kuukaudeksi. Perusosa on tarkoitettu muun muassa ruokaan, ja sen suuruus riippuu perheen koosta sekä huollettavien lasten määrästä ja iästä. Toimeentulotuen alentaminen voi olla enintään 20 prosenttia, ja toistuvissa

kieltäytymistapauksissa alentamista voidaan tiukentaa 40 prosenttiin. Työstä kieltäytymisellä on siten kauaskantoiset taloudelliset seuraukset.

Vuonna 2006 annettiin yhteensä 1,8 miljoonaa työvoimapolitiittista lausuntoa. Lausunnoista 43 700 eli noin kaksi prosenttia koski karenssin asettamista. Yleisin peruste karenssin asettamiselle oli työstä eroaminen, josta oli kyse lähes joka toisessa tapauksessa. Muita syitä karenssin saamiselle olivat työstä kieltäytyminen tai työsuhteen syntymättä jääminen hakijan omasta syystä, koulutuksesta kieltäytyminen, eroaminen tai omasta syystä erotetuksi tuleminen, toimenpiteestä kieltäytyminen tai keskeyttäminen sekä työnhakusuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen tai noudattamatta jättäminen.

Ammattitaitosuojalla tavoitellaan tehokasta ja tuottavaa työllistymistä

Ammattitaitoisella työntekijällä on ensimmäistä kertaa työttömäksi jäädessään kolmen työttömyyskuukauden kestävä ammattitaitosuoja. Sen aikana työttömällä on oikeus kieltäytyä ammattitaitoaan vastaamattomasta työstä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvaan. Suojan edellytyksenä on ammatillinen koulutus ja siihen liittyvä vähintään vuoden työkokemus. Koulutuksen puuttuessa vaaditaan vähintään kahden vuoden työkokemusta. Ammattitaitosuoja voi olla myös lyhyempi tai puuttua kokonaan, jos työssäkäyntialueella ei ole työntekijän ammattitaitoa vastaavaa työtä, jos hän ei halua ottaa ammattitaidon mukaista työtä muualta vastaan tai ei hyväksy työkykyensä nähden sopivaa työtä omalta työssäkäyntialueeltaan.

Ammattitaitosuojan tarkoituksena on turvata työttömän työllistyminen ensisijaisesti työhön, jossa voi parhaiten käyttää ammattitaitoaan. Se on perusteltua myös kansantalouden tehokkuuden ja tuottavuuden näkökulmasta.

Nuoret työttömät

Nuorten työllisyys on muuta väestöä suhdanneherkempää. Se laskee yleistä työttömyysastetta nopeammin noususuhdanteessa ja nousee laskusuhdanteessa. Siksi nuorten asema työmarkkinoilla on normaalia turvattomampi. Nuoret tekevät myös muita enemmän osa-aikaista ja etenkin määräaikaista työtä. Jopa puolet nuorten työsuhteista on määräaikaisia, osa-aikaisia vajaa kolmannes. Nuorten on vaikea saavuttaa ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan vaadittava, vähintään 10 kuukauden työhistoria.

Ensi kertaa työmarkkinoille tuleville ammattikouluttamattomille 17–24-vuotiaille nuorille voidaan maksaa työttömyysajalta työmarkkinatukea vasta odotusajan jälkeen. Odotusaika täyttyy, jos on ollut yhteensä viisi kuukautta työssä, yrittäjänä, työttömänä työnhakijana tai työhallinnon toimenpiteessä työttömäksi ilmoittautumista edeltävän kahden vuoden aikana. Työmarkkinatukea maksetaan odotusajan jälkeen, jos nuori ei ole kieltäytynyt, eron-

nut tai erotettu työstä, koulutuksesta tai eräistä työvoimapolitiittisista toimenpiteistä. Kouluttautumattomilta nuorilta edellytetään lisäksi hakeutumista soveltuvaan ammatilliseen koulutukseen. Jos nuori kieltäytyy, eroaa tai erotetaan koulusta, työmarkkinatukea ei makseta ennen kuin viisi kuukautta työssäoloa luettavaa aikaa täyttyy, valmistuu ammattiin tai täyttää 25 vuotta. Vuoden 2007 alkupuoliskolla alle 25-vuotiaista työttömistä lähes puolet oli vailla ammatillista koulutusta.

Nuorten työttömyys on ollut viime aikoina selvässä laskussa ja vähentynyt enemmän kuin muilla ikäryhmillä. Yli vuoden työttömänä olleiden nuorten osuus on laskenut ja alle 25-vuotiaiden työttömyys on vähentynyt vuodesta 2005 lähtien noin 13 prosenttia vuosittain. Vuoden 2007 heinäkuun loppuun mennessä nuoria työttömiä oli keskimäärin 23 500 kuukaudessa.

Vaikka nuorten työttömyysaste on korkeampi kuin muilla aikuisilla, nuorten työttömyysjakso ovat keskimääräistä lyhyempiä ja pitkäaikaistyöttömyys on harvinaisempaa kuin yli 25-vuotiailla. Vuonna 2006 nuorten alkaneista työttömyysjaksoista 85,6 % päättyi alle kolmessa kuukaudessa, mikä on kaikkien työttömien keskiarvoa (74 %) enemmän. Nuorten työttömyysjaksoista 98 % on päättynyt viimeistään kuuden kuukauden sisällä. Helmikuussa 2008 alle 25-vuotiaiden työttömien työttömyysjakson keskimääräinen kesto oli noin 9,2 viikkoa.

Taloukasvun rinnalle aktiivista työvoimapolitiikkaa

Työllisyyden parantuessa työmarkkinoilla oleva työttömien joukko on muuttumassa aiempaa vaikeammin työllistyväksi. Heidän työllistymiseensä ei pelkkä talouden nopean kasvun jatkuminen riitä, vaan kasvun lisäksi tarvitaan aktiivista työvoimapolitiikkaa. Työttömyyden rakenteen kehittyminen edellyttää työvoimapolitiikan voimavarojen lisäämistä. Esim. Tanskassa aktiiviseen työvoimapolitiikkaan käytetään kolme kertaa enemmän voimavaroja kuin Suomessa, vaikka työttömyys on Tanskassa huomattavasti vähäisempää.

Nuorten yhteiskuntatakuu

Nuorten työllistämisen tukemiseksi kehitettiin nuorten yhteiskuntatakuu, joka tuli voimaan vuonna 2005. Sen tavoitteena on edistää alle 25-vuotiaiden nuorten pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille, ehkäistä työttömyyden pitkittymistä sekä puuttua syrjäytymiseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Palvelut ja toimenpiteet perustuvat työvoimatoimistoissa tehtävään palvelutarpeen arviointiin sekä nuoren kanssa yhdessä laadittavaan työnhakusuunnitelmaan. Ensisijaista on avoimille työmarkkinoille työllistyminen tai koulutukseen hakeutuminen. Jos nuori ei työllisty tai häntä ei voida ohjata koulutukseen, jokaiselle työttömälle nuorelle pyritään tarjoamaan viimeistään kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen koulutus- työharjoittelu- tai työpajapaikka.

Nuorten yhteiskuntatakuun tullessa voimaan sen piirissä oli kuukausittain noin 8 800 nuorta ja vuonna 2006 noin 7 000 nuorta. Pitkäaikaistyöttömiä nuoria oli kuukaudessa keskimäärin vajaat 600 eli noin kaksi prosenttia työttömistä. Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli 26 prosenttia.

Nuorten yhteiskuntatakuun toteutumista arvioitiin vuonna 2007 (työpoliittinen tutkimus 333/2007). Tutkimuksen mukaan työnhakusuunnitelman laatiminen 90 prosentille yhteiskuntatakuun piirissä olevista nuorista ei ole toteutunut. Henkilökohtainen työnhakusuunnitelma oli tehty noin 61 prosentille nuorista kolmen kuukauden sisällä työttömyyden alkamisesta. Työnhakusuunnitelmien sisältöä todettiin olevan tarpeellista kehittää, sillä vain noin 45 prosenttiin suunnitelmista liittyi lupaus aktiivisesta toimenpiteestä.

Nuorten yhteiskuntatakuun on kuitenkin arvioitu lisänneen nuorten aktiivointia sekä työllistymistä edistäviä palveluita. Työvoimatoimistoissa nuorten palveluprosessi on tehostunut, verkostotyö tiivistynyt ja nuorille on räätälöity omia työvoimapalveluita. Nuorten työttömyys on laskenut yhteiskuntatakuun aikana, mutta laskun on arvioitu liittyvän enemmän työvoiman kysynnän lisääntymiseen.

SAK:n mielestä

- Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen parantamiseksi työvoimapolitiikan määrärahoja on lisättävä.
- Kaikkien työttömien työnhakijoiden tilanne on kartoitettava, ja työllistymistä tukevia toimia on oltava tarjolla niitä tarvitseville viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta. Työttömien työnhakijoiden aktivointiaste nostetaan näin 40–50 prosenttiin.
- On otettava käyttöön työnantajien, työnhakijan ja työhallinnon työllistymissopimus tukemaan nopeaa paluuta työmarkkinoille.
- Työvoimapalveluja ja työttömyysturvaa tulee kehittää yhdessä.
- Työvoimapalveluihin tarvitaan lisää voimavaroja sekä eri tahojen saumatonta yhteistyötä, jotta työttömyys voidaan katkaista mahdollisimman aikaisin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää koulutuksen ja työpaikanvaihdon siirtymävaiheisiin sekä työelämässä jatkamiseen nykyistä pitempään.
- Vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekeville on etsittävä kokoaikatyötä.
- Vajaakuntoisten, vammaisten ja vaikeasti työllistyvien tueksi on luotava kattavat välityömarkkinat laajentamalla työpajatoimintaa ja muita vastaavia toimintamuotoja.
- Sosiaalista yritystoimintaa tulee edistää.

- Työvoiman palvelukeskusten toimintamallia on laajennettava, ja se on vakiinnutettava koko maahan tukemaan vaikeasti työllistyvien paluuta avoimille työmarkkinoille. Olisi myös selvitettävä, voisivatko vaikeuksissa olevien nuorten palvelut olla osa työvoiman palvelukeskusten tehtäviä.
- Nuorten yhteiskuntatakuuta on parannettava. Viranomaisilla on oltava vastuu siitä, että kaikille nuorille löytyy heti peruskoulun jälkeen koulutus- tai työpajapaikka. Jokaisen nuoren on saatava kunnollinen ammattitaito selviytyäkseen työmarkkinoilla.

Muutosturva nopeuttaa uudelleen työllistymistä

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli otettiin käyttöön osana tulopoliittista sopimusta vuonna 2005. Muutosturvan tavoitteena on parantaa ja nopeuttaa tuotannollisin ja taloudellisin perustein irtisanotun työntekijän uudelleen työllistymistä. Työnantajien, työntekijöiden ja työhallinnon yhteistyötä irtisanomistilanteissa on tiivistetty, ja irtisanotuille työntekijöille tarjotaan julkisia työvoimapalveluja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa jo irtisanomisaikana.

Yli 10 henkilöön kohdistuneita irtisanomistilanteita oli vuoden 2006 aikana 392 yrityksessä, joissa irtisanottiin 11 036 henkilöä. Vuonna 2006 laadittiin 15 040 muutosturvan piiriin kuuluvalla henkilöllä työllistymisohjelma. Eniten työllistymisohjelmia tehtiin Uudellamaalla (2880 kpl), Hämeessä (1718) ja Pohjois-Pohjanmaalla (1598). Muutosturvakoulutukseen osallistui 4 605 henkilöä, ja siihen käytettiin rahaa noin 10 miljoonaa euroa. Työhallinnon järjestämiin infotilaisuuksiin osallistui 8 714 henkilöä, ja uudelleensijoittumisvalmennusta järjestettiin 68 yrityksessä ja yhteishankintakoulutusta 13 yrityksessä.

Oikeus työllistymisohjelmaan

Oikeus työllistymisohjelmaan edellyttää vakinaisessa työsuhteessa olleelta vähintään kolmen vuoden työhistoriaa yhden tai useamman työnantajan palveluksessa. Määräaikaisessa työsuhteessa oleva voi päästä muutosturvan piiriin, jos työsuhde on kestänyt samaan työnantajaan vähintään 36 kuukautta viimeisten 42 kuukauden aikana. Lomautettu työntekijä pääsee irtisanoutuessaan muutosturvan piiriin, jos lomautus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 200 päivää.

Muutosturvaan liittyvän työvoimakoulutuksen ajalta voidaan maksaa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa korkeampaa työllistämishjelmälisää. Lisää maksetaan enintään 185 päivää ansiopäivärahan 500 päivän enimmäisajan aikana. Jaksoon voi sisältyä omaehtoista työnhakua enintään 20 päivää. Työllistymishjelmälisän saamisen edellytyksenä on työvoimatoimistossa laadittu työllistymishjelma sekä vähintään 10 kuukautta kestänyt työttömyyskassan jäsenyys.

Kaikilla työntekijöillä, jotka irtisanotaan tuotannollisista tai taloudellisista syistä, on irtisanomisaikanaan oikeus palkalliseen vapaaseen uuden työn etsimistä varten eli ns. työllistymisvapaaseen. Vapaan pituus määräytyy työsuhteen keston ja irtisanomisajan mukaan, ja on 5–20 työpäivää. Työllistymisvapaa ei koske lainkaan määräaikaisissa työsuhteissa työskenteleviä.

Tukea koulutukseen ja uudelle paikkakunnalle muuttamiseen

Muutosturvan piiriin kuuluvat ovat käyttäneet varsin vähän koulutuspalveluja. Kuitenkin oman ammattitaidon päivittämiseksi tai ammatin/ammattialan vaihtamiselle olisi monien kohdalla tarvetta. Erityisesti omaehtoiseen koulutukseen hakeutumisessa näyttää olevan kynnys varsin korkealla. Ongelmana on myös, että irtisanomisaikana aloitettu koulutus aiheuttaa merkittäviä toimeentulo-ongelmia työsuhteen päättymisen jälkeen. Koulutuspäivärahan saamisen edellytys on muutosturvan piiriin kuuluvalla yksi työttömyyspäivä.

Muutosturvan piiriin kuuluville on alueellisen liikkuvuuden tukemiseksi voitu myöntää muuttoavustusta. Tuki voidaan myöntää myös työmarkkinatukeen oikeutetulle. Muuttoavustuksen suuruus on enintään 700 euroa. Muuttoavustuksen myöntäminen edellyttää, että uusi työpaikka sijaitsee Suomessa, työn työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja työ kestää vähintään kuusi kuukautta. Lisäksi edellytetään, että avustusta on haettu ennen työn alkamista. Tukea on toistaiseksi käytetty vähän.

Muutosturva on lyhentänyt työttömyyden kestoja

Muutosturvasta tehdyn selvityksen mukaan muutosturvauudistus lyhensi työttömyyden kestoja ja lisäsi aktiivitoimenpiteisiin osallistumista. Työllistyneiden osuus nousi muutosturvan myötä noin 4 prosenttiyksikköä. Yli 50-vuotiailla työttömyys väheni ja osallistuminen toimenpiteisiin lisääntyi selvästi enemmän kuin muissa ikäryhmissä. Muutosturvan piirissä olleet myös työllistyivät vertailuryhmää nopeammin.

SAK:n muutosturvan toimivuutta koskevan selvityksen mukaan työpaikkansa menettäneet ovat kokeneet ongelmaksi, että omaehtoisesti koulutukseen hakeutuvat jäävät heikompaan taloudelliseen asemaan kuin työvoimakoulutukseen osallistuvat. Tällä hetkellä työllistymisohjelmallisää maksetaan vain työvoimakoulutukseen osallistuville.

Edelleen kehitettävää näyttää myös olevan muutosturvaa koskevan tiedon levityksessä ja viranomaistoiminnan yhdenmukaisuudessa.

SAK:n mielestä muutosturvaa on kehitettävä edelleen:

- Muutosturvan toimintamallia tulisi laajentaa niin, että vähäisen koulutustaustan omaavilla on taloudelliset edellytykset pidempikestoiseen omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen.
- Työllistymisohjelmassa sovittu koulutus tulee oikeuttaa aina korotettuun työllistymisohjelmallisään.

- Työllistymisvapaaseen oikeuttavia ehtoja on laajennettava siten, että erilaisia työsuhteita kohdeltaisiin tasapuolisesti. Tämä edellyttää, että ehdot eivät jatkossa koskisi irtisanomisajan pituutta, vaan työsuhteen kesto. Määräaikaisen työsuhteen päättyessä on oltava mahdollisuus työllistymisvapaan käyttöön.
- Muutosturvan työhistoriavaatimusta on lyhennettävä ja määräaikaisessa työsuhteessa olevien kohdalla on luovuttava saman työnantajan palveluksessaolovaatimuksesta.
- Muuttoavustusta on laajennettava ja sen tasoa korotettava.

Työssäolo- ja työhönpaluuehto lyhennettävä

Työttömyysturvan saamiseksi työttömän on ilmoitauduttava työvoimatoimistoon kokoaikatyön hakijaksi. Perus- tai ansiopäivärahan saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täyttyminen. Palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun hän on ollut työssä vähintään 43 viikkoa (10 kk) edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Uudelleen työttömäksi tuleva täyttää niin sanotun paluuehdon, kun työtä löytyy edellisen 24 kuukauden ajalta 34 viikkoa (8 kk). Työssäoloehto kertyy viikolta, jonka aikana työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka alan työehtosopimuksen mukainen. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkan on oltava vähintään 961 euroa kuukaudessa. Sairaus, opiskelu ja lastenhoito pidentävät työssäoloehdon tarkastelujakson enintään seitsemään vuoteen.

Ansiopäivärahan saamiseksi edellytetään työssäoloehdon täyttymisen lisäksi myös työttömyyskassan jäsenyyttä vähintään 10 kuukauden ajalta ennen työttömyyttä. Ilman ehtojen täyttymistä työtön voi hakea työmarkkinatukea. Työmarkkinatuki on tarveharkintainen ja sen suuruuteen vaikuttavat omat ja puolison muut tulot. Työmarkkinatukea maksetaan myös työttömyyspäivärahan enimmäisajan saaneille pitkäaikaistyöttömille. Silloin työmarkkinatukea maksetaan ensimmäiset 180 päivää ilman tarveharkintaa. Pätkätöiden ja muiden epätyypillisten työsuhteiden lisääntyä työssäolo- ja paluuehto on nykyään usein vaikea täyttää.

- SAK:n näkemyksen mukaan työssäoloehto ja paluuehto tulee lyhentää. Siten voidaan estää epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien putoaminen ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta.

Päivärahan tason riitettävä toimeentuloon

Työttömyyspäivärahaa maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa ja työttömyyden jatkuessa enintään 500 työttömyyspäivältä. Vuonna 2006 keskimääräinen päivärahan kesto oli 16 viikkoa ja 75 % työttömäksi joutuneista sai työttömyyspäivärahaa alle kolme kuukautta.

Keskimääräisen ansiopäivärahan määrä oli vuonna 2006 vain 47,10 euroa. Esimerkiksi matalapalkkaisilla palvelualoilla 1300 euron kuukausiansioilla

työttömyyspäivärahan määrä on 39,48 euroa päivältä eli noin 849 euroa kuukaudelta.

Toistaiseksi voimassa olleen työsuhteen päättyessä työnantajan irtisanomiseen taloudellisista ja tuotannollisista syistä työtön voi saada työttömyyspäivärahaan korotetun ansio-osan. Korotukseen on oikeus myös henkilöllä, joka itse irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestänyt yhtäjaksoisesti yli 200 päivää. Korotetun ansio-osan saamiseksi edellytetään lisäksi työttömyyskassan jäsenyyttä vähintään viisi vuotta sekä eläkkeeseen oikeuttavaa työtä vähintään 20 vuotta. Korotettua päivärahaa voidaan maksaa 150 päivän ajan. Koulutustuen tai koulutuspäivärahan saajille voidaan maksaa korotettua päivärahaa ilman enimmäisaikaa. Korotettu ansio-osa otettiin käyttöön vuonna 2003, jolloin luovuttiin vanhasta erorahasta.

Suomen työttömyysturvan taso on muihin Pohjoismaihin verrattuna matala. Esimerkiksi Tanskassa työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa jopa neljä vuotta. Matalampaa tasoa on Suomessa pyritty korjaamaan mm. lapsikorotuksilla perheellisten työttömien toimeentulon turvaamiseksi.

SAK:n mielestä:

- Työttömyysturvan tason tulee olla riittävä toimeentulon turvaamiseksi, ja se tulee nostaa pohjoismaiselle tasolle. Päivärahaan tulee tehdä tasokorotus.
- Työttömyysturvan aukkokohtia on paikattava mm. koulunkäyntiavustajien ja sivutoimisten opiskelijoiden osalta.

Lisäpäivät ikääntyneiden työttömien turvana

Irtisanomistilanteissa työntekijöiden vähentäminen kohdentuu etenkin vanhempaan väestöön. Aiemmin ikääntyvien toimeentulo turvattiin mahdollisuudella siirtyä työttömyysturvan lisäpäivien kautta 60-vuotiaina työttömyyseläkkeelle. 2000-luvun uudistusten myötä lisäpäiville siirtyminen muuttui vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneillä työttömällä. Jos työtön on täyttänyt 59 vuotta ennen 500 päivän enimmäisaikaa, on hänellä oikeus työttömyyspäivärahan lisäpäiviin 65 vuoteen saakka. Lisäpäivien edellytyksenä on 5 vuoden työhistoria työttömyyttä edeltäneen 20 vuoden aikana. Lisäpäivärahan saaja voi halutessaan siirtyä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle 62-vuoden iässä.

Lisäpäivärahan saajat sekä työttömyyseläkeläiset ovat edelleen työmarkkinoiden käytettävissä, ja heitä koskee tarjotun työn vastaanottovelvoite. Ongelmana on, etteivät työnantajat tarjoa heille työtä.

- SAK:n mukaan työttömyysturvan lisäpäivät on säilytettävä. Myös ikääntyneille työttömille on taattava työpaikka, ja heidän toimeentulonsa on turvattava.

Sovitelu päiväraha edistää työllistymistä

Osittain työllistynyt työnhakija on oikeutettu soviteltuun työttömyyspäivärahaan, jos työaika on enintään 75 % alalla toimivan kokoaikatyöntekijän työajasta. Yli kaksi viikkoa kestävät kokoaikatyöt eivät vuoden 2003 alusta alkaen ole kuuluneet sovittelun piiriin.

Sovitellussa päivärahassa jokainen ansaittu euro vähentää työttömyyspäivärahaa 50 sentillä. Ansiopäiväraha mahdollisine lapsikorotuksineen sekä työstä saatava tulot voivat olla yhteensä enintään 90 prosenttia päivärahan perusteena olevasta palkasta. Jos henkilöllä on oikeus korotettuun ansioosaan, voi edellä mainittu edun ja tulon yhteismäärä olla enintään 100 prosenttia.

Noin joka neljäs työttömyyspäivärahan saajista saa etuutta soviteltuna. Vuonna 2006 soviteltua päivärahaa maksettiin 62 700 ansiosidonnaisen päivärahan saajalle, 12 400 peruspäivärahan saajalle sekä 29 900 työmarkkinatuen saajalle. Osittainen työttömyys on yleisintä naisilla, vähiten koulutusta saaneilla sekä palvelualojen työntekijöillä. Vaikka osittainen työllistyminen yhdistettynä soviteltuun päivärahaan parantaa työttömän taloudellista asemaa, osittain työttömät ovat pääosin pienituloisia. Osa-aikatyöt ja lyhyet keikkatyöt edistävät kokoaikaista työllistymistä nopeammin kuin kokoaikainen työttömyys.

Sovitellun päivärahan enimmäiskestoksi on määritelty 36 kuukautta. Enimmäisajan voimaantuloa on kuitenkin siirretty useaan otteeseen, viimeksi vuoden 2009 loppuun saakka. Enimmäiskeston käyttöönotto heikentäisikin monien pätkätyöntekijöiden asemaa, jos kokoaikatöitä ei ole tarjolla.

- SAK:n mielestä sovitellun päivärahan toimivuutta tulee parantaa ja sen enimmäiskestosta luopua. Päiväraha tulee maksaa arvioidun työtulon mukaan ja korjata myöhemmin palkkalaskelmien perusteella. Työaikaraja tulee nostaa 75 prosentista 80 prosenttiin ja kattosääntö 90 prosentista 95 prosenttiin.

Lamavuosina käyttöön otetut vähennykset poistettava

Ansiopäivärahaa laskettaessa tuloista vähennetään vuosittain niin sanottu prosenttivähennys, joka heikentää selkeästi päivärahan määrää. Vuonna 2008 vähennys on 4,44 prosenttia. Prosenttivähennys otettiin käyttöön lamavuosina säästösyistä ja tarkoitettiin väliaikaiseksi. Vähennystä on kuitenkin jatkettu vuosittain.

Työsuhteen päättyessä tai myöhemmin maksettava vuosilomakorvaus siirtää päivärahan maksamisen alkua lomakorvausten jaksottamisen vuoksi. Vuosilomakorvaus jaetaan jaksotettaessa päivärahan perusteena olevan päiväpalkan määrällä, jolloin saadaan jaksotettava aika. Lomakorvausten

jaksottaminen voi käytännössä johtaa loma-aikaa huomattavasti pidempään aikaan, jolta ei ole oikeutta päivärahaan.

Päivärahan alkamista siirtää myös omavastuu-aika, jonka ajalta ei ole oikeutta päivärahaan. Omavastuu-aikaa pidennettiin vuoden 1997 uudistusten yhteydessä viidestä päivästä seitsemään päivään.

SAK:n mielestä:

- prosenttivähennyksestä tulee luopua. Sosiaalivakuutuksen rahoituksen hallittavuuden kannalta luopuminen voidaan toteuttaa myös asteittain.
- lomakorvausten jaksottamisesta tulee myös luopua ja omavastuu-aikaa tulee lyhentää lyhytaikaisen työn vastaanottamisen tukemiseksi.

SAK:n ehdotukset työttömyysturvan uudistamiseksi

1. Työttömyysturvaa on parannettava

- Työttömyysturvan tason tulee olla riittävä toimeentulon turvaamiseksi, ja se tulee nostaa pohjoismaiselle tasolle.
- Työssäoloa ja paluuehtoa tulee lyhentää.
- Työttömyysturvan aukkoja on paikattava mm. koulunkäyntiavustajien sekä sivutoimisten opiskelijoiden osalta.
- Ikääntyvien työttömien toimeentulo on turvattava.
- Prosenttivähennyksestä tulee luopua. Sosiaalivakuutuksen rahoituksen hallittavuuden kannalta luopuminen voidaan toteuttaa myös asteittain.
- Lomakorvausten jaksottamisesta tulee luopua kokonaan.
- Omavastuu-aikaa tulee lyhentää.
- Soviteltua päivärahaa tulee kehittää ja sen enimmäiskestosta tulee luopua.

2. Aktiivista työvoimapolitiikkaa

- Työllistämistä on tuettava työvoimapolitiikan toimenpiteillä ja riittävillä resursseilla.
- Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen parantamiseksi työvoimapolitiikan määrärahoja on lisättävä.
- Kaikille työttömille työnhakijoille on tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työllistymisohjelma, ja työllistymistä tukevia toimia on oltava tarjolla niitä tarvitseville.
- Työvoimapalveluja ja työttömyysturvaa tulee kehittää yhdessä.
- Työvoimapalveluihin tarvitaan lisää voimavaroja sekä eri tahojen saumatonta yhteistyötä, jotta työttömyys voidaan katkaista mahdollisimman aikaisin. Erityistä huomiota tulee

kiinnittää koulutuksen ja työpaikanvaihdon siirtymävaiheisiin sekä työelämässä jatkamiseen nykyistä pitempään.

- Vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekeville on etsittävä kokoaikatyötä.
- Vajaakuntoisten, vammaisten ja vaikeasti työllistyvien tueksi on luotava kattavat välityömarkkinat laajentamalla työpajatoimintaa ja muita vastaavia toimintamuotoja.
- Sosiaalista yritystoimintaa tulee edistää.
- Työvoiman palvelukeskusten toimintamallia tulee laajentaa ja se tulee vakiinnuttaa koko maassa.
- Nuorten yhteiskuntatakuuta tulee parantaa.
- Työttömille on turvattava portti uuteen työhön työllistymissopimuksen avulla. Työllistymissopimus on tarkoitettu niille, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä.
- Työvoimapalvelujen, koulutuksen ja kuntoutuksen avulla luodaan työttömille portti takaisin työelämään. Toimenpiteisiin liitetään yrityksen/työnantajan sitoutuminen siihen, että henkilö saa koulutuksen jälkeen työpaikan.
- Työllistymissopimuksessa työnhakija sitoutuu osallistumaan koulutukseen ja muihin toimenpiteisiin, työvoimatoimisto sitoutuu järjestämään tarvittavan koulutuksen ja työnantaja sitoutuu siihen, että koulutuksen jälkeen henkilö pääsee yritykseen työhön.
- Työllistymissopimus sopii hyvin myös sukupolvenvaihdostilanteisiin, kun yrityksen osaajat ovat jäämässä eläkkeelle. Tekemällä hyvissä ajoin työllistymissopimuksen yritys voi saada uusia osaavia työntekijöitä tarvittavan koulutuksen jälkeen.

3. Muutosturvaa on kehitettävä

- Muutosturvan työhistoriavaatimusta on lyhennettävä, ja määräaikaisessa työsuhteessa olevien kohdalla on luovuttava saman työnantajan palveluksessaolo-vaatimuksesta.
- Määräaikaisen työsuhteen päättyessä on oltava mahdollisuus työllistymisvapaan käyttöön.
- Työllistymisohjelmassa sovitun koulutuksen tulee aina oikeuttaa korotettuun työllistymisohjelmallisään.
- Vähäisen koulutustaustan omaaville on voitava maksaa työllistymisohjelmallisää nykyistä pidempään ammatillisen tutkinnon suorittamiseksi.
- Omaehtoisen koulutuksen irtisanomisaikanaan aloittavan henkilön on päästävä työsuhteen päättymisen jälkeen työllistymisohjelmallisän piiriin.
- Muuttoavustusta on laajennettava ja tasoa korotettava.

Liite1

Työttömyyspäiväraha vuonna 2008

Peruspäiväraha: 24,51€/päivä eli 527 €/kk

Työmarkkinatuki: 24,51 €/päivä eli 527 €/kk

Ansiopäiväraha:

- peruspäivärahan suuruinen perusosa (24,51 €) + palkan mukaan määräytyvä ansio-osa (45 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta)
- jos kuukausipalkka ylittää 2 205,90 € (90 x peruspäiväraha), ansio-osa alenee ylimenevältä osalta 20 prosenttiin
- ansiopäiväraha voi olla enintään 90 prosenttia päiväpalkasta, kuitenkin vähintään lapsikorotuksilla korotetun peruspäivärahan suuruinen
- 1500 euron kuukausiansioilla ansiosidonnaisen työttömyyspäivärajan määrä on noin 935 euroa kuukaudessa.

Lapsikorotus alle 18-vuotiaista lapsista:

- yhdestä lapsesta 4,64 €
- kahdesta lapsesta 6,82 €
- kolmesta tai useammasta lapsesta 8,79 €

Korotettu ansio-osa:

- 55 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta (150 päivää)
- jos kuukausipalkka ylittää 2 205,90 € (90 x peruspäiväraha), ansio-osa alenee ylimenevältä osalta 32,5 prosenttiin
- 1500 euron kuukausiansioilla ansiopäivärahan määrä korotetulla ansio-osalla on 1027 euroa kuukaudessa (max 150 päivää).

Työllistymisohjelmallisä:

- 65 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta
- jos kuukausipalkka ylittää 2 205,90 € (90 x peruspäiväraha), lisä alenee ylimenevältä osalta 37,5 prosenttiin.
- Työllistymisohjelmallisällä korotettu ansiopäiväraha voi lapsikorotuksineen olla enintään yhtä suuri kuin ansiopäivärahan perusteena oleva palkka.
- 1500 euron kuukausiansioilla ansiopäivärahan määrä
- työllistymisohjelmallisällä on noin 1116 euroa kuukaudessa (max. 185 päivää).

<i>Palkka/kk</i>	Palkka – 4,44%	Päivä- palkka	Ansio- päiväraha €/päivä	Ansio- päiväraha korotetulla ansio- osalla €/päivä	Työllistymis- ohjelmallisäl- lä korotettu ansio- päiväraha
<i>1 200,00</i>	1 146,72	53,34	37,48	40,36	43,25
<i>1 300,00</i>	1 242,28	57,78	39,48	42,81	46,14
<i>1 400,00</i>	1 337,84	62,23	41,48	45,25	49,02
<i>1 500,00</i>	1 433,40	66,67	43,48	47,70	51,91
<i>1 600,00</i>	1 528,96	71,11	45,48	50,14	54,80
<i>1 700,00</i>	1 624,52	75,56	47,48	52,59	57,69
<i>1 800,00</i>	1 720,08	80,00	49,48	55,03	60,58
<i>1 900,00</i>	1 815,64	84,45	51,48	57,48	63,47
<i>2 000,00</i>	1 911,20	88,89	53,48	59,92	66,36
<i>2 100,00</i>	2 006,76	93,34	55,48	62,37	69,25
<i>2 200,00</i>	2 102,32	97,78	57,48	64,81	72,14
<i>2 300,00</i>	2 197,88	102,23	59,48	67,25	75,03
<i>2 400,00</i>	2 293,44	106,67	60,46	68,78	76,80
<i>2 500,00</i>	2 389,00	111,12	61,35	70,23	78,46
<i>2 600,00</i>	2 484,56	115,56	62,24	71,67	80,13
<i>2 700,00</i>	2 580,12	120,01	63,13	73,12	81,80
<i>2 800,00</i>	2 675,68	124,45	64,02	74,56	83,46
<i>2 900,00</i>	2 771,24	128,89	64,91	76,01	85,13
<i>3 000,00</i>	2 866,80	133,34	65,80	77,45	86,80
<i>3 500,00</i>	3 344,60	155,56	70,24	84,67	95,13
<i>4 000,00</i>	3 822,40	177,79	74,69	91,89	103,46
<i>4 500,00</i>	4 300,20	200,01	79,13	99,12	111,80
<i>5 000,00</i>	4 778,00	222,23	83,58	106,34	120,13

Lähde: Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry (TYJ) 3.3.2008

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Hakaniemenranta 1, PL 157
FI-00531 Helsinki
puh. 020 774 000
fax 020 774 0225
www.sak.fi

SAK